

ELEKTRİK ENERJİSİ BAZARININ ƏSASI QOYULUB

Elektroenergetika haqqında Azərbaycan Respublikasının 11 aprel 2023-cü il tarixli 858-VIQ sayılı Qanunu, 19 may 2023-cü il tarixində dərc edilərək 2024-cü ildən qüvvəyə minir.

Qanun üç mərhələdə tətbiq ediləcək:

- ilkin olaraq, Qanunun qüvvəyə mindiyi tarixdən, 1 yanvar 2024-cü il, 30 iyun 2025-ci il tarixinə qədər, digərlərlə bərabər, elektrik enerjisinin istehsalı və ötürülməsi fəaliyyəti hüquqi və idarəçilik nöqteyi-nəzərindən ayrılacaqdır;
- ikinci mərhələdə, 1 iyul 2025-ci il tarixindən 30 iyun 2028-ci il tarixinə qədər, digərlərlə bərabər, bazar operatoru (ötürücü sistem operatorunun tabeliyində ayrıca hüquqi şəxs) yaradılacaq, elektrik enerjisinin paylanması və təchizatı fəaliyyətləri hüquqi və idarəçilik nöqteyi-nəzərindən ayrılacaq, və bazar operatoru tərəfindən bütün istehsalçılardan (hal-hazırda qüvvədə olan *Elektrik Enerjisi İstehsalında Bərpa Olunan Enerji Mənbələrindən İstifadə haqqında* Qanununa uyğun olaraq, elektrik enerjisini zəmanətli alıcıya satan istehsalçılar istisna olmaqla) elektrik enerjisinin alınması tətbiq ediləcəkdir; və
- nəhayət, 1 iyul 2028-ci il tarixindən başlayaraq, müstəqil bazar operatorunun fəaliyyəti kimi, Qanunun elektroenergetika sahəsində tam tənzimlənən bazar üçün nəzərdə tutduğu şərtlərin tətbiqinə keçiriləcək.

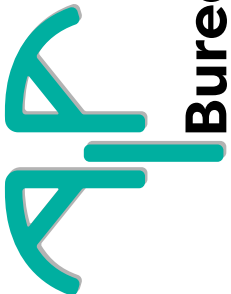
Bu yekun mərhələdə, elektrik enerjisinin topdansasatış və pərakəndə bazarları yaradılacaqdır. Topdansasatış bazarı: (i) ikitərəfli müqavilələr bazarı, (ii) mərkəzləşdirilmiş bazar, (iii) balanslaşdırıcı bazar, və (iv) köməkçi xidmətlər bazarından ibarət olacaq.

Qanun, elektrik enerjisinin aktiv istehlakçısı, balanslaşdırma, tənzimləyici, bazar operatoru, elektrik enerjisinin təchizatçısı, pərakəndə və topdansasatış bazarları, elektroenergetika və bazarların subyektləri, ötürücü və paylayıcı sistemləri operatorları, bərpa olunan enerji mənbələri, və qapalı paylayıcı şəbəkə kimi, 40-dan artıq əsas anlayış nəzərdə tutur.

Qanun, elektroenergetika sahəsində dövlət siyasətinin bu əsas prinsiplərini elan edir: (i) elektroenergetika sisteminin vahidliyi, etibarlılığı və təhlükəsizliyi, (ii) elektroenergetika sektorunda idarəetmə və tənzimləmənin effektivliyi və şəffaflığı, və (iii) elektroenergetika subyektlərinin xidmətlərindən, habelə elektrik şəbəkəsindən bərabər və ayrı-seçkiliyə yol verilmədən istifadə imkanının yaradılması.

Elektrik enerji bazarı mühitinin üç mərhələli tətbiqinə uyğun olaraq, Qanunun sadalanmış müddələrinin qüvvəyə minməsi müvafiq olaraq 1 iyul 2025-ci və 1 iyul 2028-ci il tarixlərinə qədər təxirə salınmışdır. Belə ki, elektrik enerji paylayıcısı və bazar operatorunun xidmət tarifləri, elektrik enerji istehsalçısı və ötürücü sistem operatorunun müstəqilliyi, qapalı paylayıcı şəbəkənin fəaliyyəti, (elektrik enerjisini istənilən təchizatçısından satınalma seçiminə malik) sərbəst və (ehtiyaclarını sadəcə səlahiyyətli təchizatçıdan qarşılayan) sərbəst olmayan istehlakçıların mövcudluğu, və elektrik enerjisinin alqı-satqısının elektrik enerjisi bazarında həyata keçirilməsi 1 iyul 2025-ci ildən qüvvəyə minir.

Eyni zamanda, Qanunun (i) tənzimləyiciyə elektroenergetika subyektlərinə icazə vermək, qiymət və tarifləri müəyyən etmək, və bazara nəzarət etmək imkanlarını verən, (ii) elektrik enerjisi istehsalçılarna elektrik enerjisi bazarında iştirak etmək imkanını verən, (iii) ötürücü sistem operatorunun balanslaşdırıcı və köməkçi xidmətlər bazarlarının fəaliyyətini qəbul etmək, (iv) paylayıcı və elektrik enerjisi təchizatçıların müstəqilliyini təmin edən, və (v) bazar operatorunun tam fəaliyyətinə imkan verən müddəaları 1 iyul 2028-ci ildən qüvvəyə minir.

Bureau 28a

Qanun, hal-hazırda tamamilə dövlətə məxsus elektroenergetika sektorunun azad rəqabət münasibətləri əsasında yenidən qurulması şərtlərini müəyyən edir. Belə olduğu halda, o, bu sektora investisiya edənlər üçün imkanlar yaradır.

Qanun həm də elektrik enerjisi bazar iştirakçılarının sayının artırılması üçün zəmin yaradır. Hal-hazırda, bazar subyektləri, tamamilə dövlətə məxsus istehsalçı və ötürücü, Azərenerji ASC, paylayıcı, Azərişiq ASC, və elektrik enerjisi istehlakçılarıdır. Tam fəaliyyət göstərən elektrik enerjisi bazarının subyektləri, elektrik enerjisi istehsalçıları, ötürücü sistem operatoru, paylayıcı sistem operatoru, qapalı paylayıcı şəbəkə operatoru, bazar operatoru, təchizatçı (topdansatış və pərakəndə), və istehlakçılar (aktiv və adi, sərbəst və sərbəst olmayan) olacaqdır.

Bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsalçıları elektrik enerjisinin ötürülməsi və paylanması üçün üstünlüyə malikdirlər. Aktiv istehlakçılar, yəni bərpa olunan enerji mənbələri hesabına 150 kVt-dək (150 kVt daxil olmaqla) elektrik enerjisi istehsal edən hüquqi və ya fiziki şəxslər, istehsal edilmiş elektrik enerjisinin istehlakından artıq hissəsini *Elektrik Enerjisi İstehsalında Bərpa Olunan Enerji Mənbələrindən İstifadə haqqında* mövcud Qanuna uyğun olaraq sata bilər.

Elektrik enerjisinin mərkəzləşdirilmiş bazarının fəaliyyəti bazar operatoru tərəfindən təşkil ediləcək. Digər tərəfdən, tənzimləyici, elektrik enerjisinin istehsalı, saxlanması, ötürülməsi, paylanması, təchizatı sahələrində dövlət tənzimlənməsini və nəzarətini həyata keçirən və statusu qanunla müəyyən edilən qurum olacaq.

Hal-hazırda qüvvədə olan *Elektroenergetika haqqında* 3 aprel 1998-ci il tarixli 459-IQ sayılı Qanun qüvvəsini 1 yanvar 2024-cü il tarixində itirəcəkdir.

* * *

May 2023 Qanunvericilik Yeniliyi*

Azərbaycan Respublikası

Ətraflı Məlumat üçün:

ContactUs@Bureau28a.com

* Məlumat hüquqi məsləhət təşkil etmir və bunun üçün nəzərdə tutulmur

Azərbaycan Respublikası

AZ1095, Bakı

Neftçilər Prospekti, Ev 67

www.bureau28a.com

©2023 “Bureau 28a” MMC